

En defensa
del duc sant
de Gandia

Josep Piera

No volia entrar a discutir el que alguns polítics gandians estan dient sobre l'espectacle que, titulat *El cant del duc* (amb música i direcció escènica de Carles Santos i lletra meua) es representà a Gandia el dissabte passat, dia 15 de maig. Havent-me'n, però, arribat certs comentaris, en els quals es parla de la irreverència amb que hem tractat el personatge de Francesc de Borja, tant en la lletra com en la música i la dramaturgia, no em queda més remei que eixir en defensa del meu text i del treball escènic de Carles Santos.

Perquè ni ell com a músic, ni jo com a poeta, no hem pretès en cap moment ser irreverents ni infidels amb la figura del duc i sant de Gandia, sinó el contrari. És més, diria que ambdós hem tractat amb reverència i fidelitat totals la figura humana i religiosa del personatge; un personatge, siga dit de passada, que en el seu temps ja va ser incomprès, just per fer el contrari del que d'ell esperaven els poderosos, i per fer el que cap altre de la seua condició nobiliària s'havia atrevit a fer abans.

Potser el que ha passat siga que aquells que esperaven de Carles Santos, o de mi mateix, una paròdia o una burla (tant si es diuen de dretes com si es creuen d'esquerres) n'han quedat perplexos, davant l'heterodoxa i alhora respectuosa proposta estètica que els hem presentat.

Vostés perdonen, senyores i senyors de la política, però no sols no hem seguit irreverents amb la figura del duc sant, sinó al contrari. Una cosa és que part del públic multitudinari (milers de persones), potser per falta d'informació, no entenguera determinats elements de l'escenografia (símbols de l'abandó del món), i una altra ben distinta que aquests elements foren usats per a parodiar o falsejar la figura del personatge.

I pel que respecta al text poètic que he fet per a *El cant del duc*, qualificat d'estar escrit per a "quatre il·luminats", només diré que n'han seguit dos mil, els il·luminats lectors, i que amb aquesta expressió ("ser un il·luminat") va ser acusat el jesuïta Francesc de Borja per la Santa Inquisició. No deixa de ser trist (o grotesc), per tant, que persones que es consideren cristianes tinguin per textos irreverents o d'il·luminats els bellíssims salms bíblics, paraules dites per sant Ignasi de Loiola, o pel propi Francesc de Borja en el seu *Diario* espiritual.

A la recerca de l'emoció perduda

VE DE LA PÀGINA 1

I això queda clar des de l'inici: els dubtes que burxen el creador. Mentre em va ensenyant obres i esbossos insisteix: "Li done voltes, no tinc clar per on anirà el treball, estic regirant-ho tot... Està en fase de projecte...". Li pregunte què és el que busca, i no em sap contestar, i em diu que el que haig de fer és mirar la seua obra i escriure sobre ella. Li replique que els seus homes solitaris em transmeten la sensació d'aïllament, de desolació, de neguits irresolubles. "Sí, una quotidianitat des de la soledat, segurament" accepta. "Però no sols això" diu de seguida. Va passant dibuixos, serigrafies, carpetes d'obres. "No trobe el punt, allò que m'estimule. Em fa patir, voldria tindre un ritme més àgil... Tot són variants, estan en procés, fins a trobar el punt d'impacte emocional". En Martí Quinto es materialitzen els dubtes de qui vol transcendir, de qui no vol quedar-se en la superfície, de qui creu que sempre es pot arribar més lluny. "No em funciona saber-me el tema. Necessite sempre que m'emocione, i després donar-li un nou gir, una última volta, un esforç encara...". I afig, amb una certa desolació, mostrant més dibuixos, alguns dels anys setanta: "Potser el més correcte seria esgarrar-ho tot, però sempre hi ha l'esperança que puguin servir més endavant! Són exercicis no assumits totalment, coses a les quals no acabe de trobar la solució...".

La mirada de Martí Quinto és severa i punyent. Els seus ulls blavencs llueixen amb força, i quan per fi et fiten ho fan amb una certa severitat. Allò no és una conversa distesa, no hi ha lloc per a la xafarderia, ni espai per al comentari jocós. Li pregunte com pinta, si emprà models o si fa fotografies. "Tinc una

tendència a retindre imatges. Mai faig un tractament directe: sempre partisc des de la memòria". De sobte em mostra un llenç molt bell, en què s'entreveu un paisatge. Li pregunte d'on és i em confessa que la muntanya que es veu és de la Calderona. "Tinc una caseta a...". Com que veu que m'ho apunte, esclata: "No poses això... No, no, no... A ningú no li importa què tinc o deixo de tindre! És privat!". Es fa un silenci, que ha seguit un moment tens. Jesús Císcar s'amaga rere la càmera i sembla disparar amb encara més velocitat, com si aquella batussa haguera activat el seu instint fotoperiodístic. Martí Quinto torna a la càrrega: "Cadascú té una motivació. La història de per què estàs ací: no vull mostrar ni demostrar més

"Potser el més correcte seria esgarrar-ho tot, però sempre hi ha l'esperança"

enllà del que es veu". Passa una obra on es veu un plat amb figures, delicat i preciós. "Et puc preguntar si les figures són teues, d'aquella caseta que tens..." aventuro amb prudència. Em mira, i per fi somriu: "No, no, exactament... Però és una evocació d'una gran figuera que teníem a Mislata, en la planta baixa".

Li pregunte quins són els pintors vius que admira més, aquells que com ell es debaten amb l'exigència. També és esquerp a dir noms. Però per fi em concedeix alguns: "Molts els has tret ja en els teus reportatges... Marcelo Fuentes, Rosa Torres, Cardells... I evidentment quan parle de Solbes és el de l'època d'Equip Crònica". Aprofite la circumstància per a in-

Va passant dibuixos, serigrafies, carpetes d'obres. "No trobe el punt, allò que m'estimule. Em fa patir...".

dar sobre les seues influències, sobre els artistes que l'emocionen. "Tots!" conclou taxativament. Com que dubte, em fita i m'etziba: "Qui no? Qui no?... Digues-me qui no! Tots influeixen, tots, absolutament tots!". Li replique si li han influït els romàntics alemanys, i em mira desconcertat. La cosa es posa tibant de nou. Per fi li comente que en la seua obra descobris reflexos d'Edward Hopper, que hi veig aquella soledat, aquell ús de la llum. "Hopper el vaig conèixer molt després! Però és cert que se'm pot veure en ell. Per l'efecte de la llum i la soledat dels personatges".

Em mira fixament, ja duem una bona estona de brega intel·lectual, i tant ell com jo estem

esgotats. Jesús Císcar ha fet literalment centenars de fotografies, esperonat per les nostres gesticulacions. Rafael Martí Quinto clou l'últim acte d'aquell combat: "Com diu Artur Heras, per qui tinc un gran afecte, un el que intenta és retrobar aquella emoció de quan tenies setze anys. Aquesta és la nostra batalla diària". Es fa un silenci, i dubta de nou. "Parle massa, no sé què eixirà de tot açò...". Se m'encara de nou i em diu: "Jo no vull parlar, vull que parlen els meus quadres". Li comente que hi estic d'acord, però que jo tan sols vull descriure, i li cite Josep Pla: "És molt més difícil descriure que opinar. Infinitament més. A la vista d'això, tothom opina".

Cercant els límits

Miguel Orts Vizcarra exposa a València fotografies on la ciutat sembla esvair-se

MIGUEL MARTÍNEZ València

El fotògraf Miguel Orts Vizcarra (València, 1981) ens mostra a la Galeria Railowsky, amb "Within the end, Ny", una síntesi de la seua experiència en la recerca que va fer entre 2007 i 2008 pels límits dels districtes de Staten Island, Brooklyn, Queens i el Bronx de Nova York.

Es tracta de deu fotografies de gran format on la ciutat sembla esvair-se, resulta engolida pel bosc o implosiona dins l'abandonament i la soledat post industrial. Sap de la radicalitat existencial que envolta cada projecte. L'exploració va

començar abans, quan un viatge pels Estats Units reconfirmà la seua vocació fotogràfica. De tornada a Nova York, centra la seua activitat en diversos barris de la ciutat.

Podem rastrejar l'empremta de diversos fotògrafs en el treball d'aquest autor (Eugene Atget, Richard Misrach, Joel Sternfeld) que testimonien la dialèctica relació de l'home i el seu entorn.

Sobre els límits administratius dels districtes de la gran urbs, el fotògraf en descobreix unes altres fronteres, que inclouen i exclouen. Com Italo Calvino i les seues ciutats inventades, Miguel Orts Vizcarra

Una de les obres de l'exposició de Miguel Orts Vizcarra.

projecta sobre la ciutat un nou mapa. Sovint els murs, solitaris pals de la llum, tolls, abocadors, runes anònimes, indústria extinta, l'avió que contagia de voluntat efímera el paisatge mentre fuig pel punt de fuga.

Miguel Orts Vizcarra es defineix com autodidacta, tot i haver-se graduat a la Universitat de Hackensack de Nova Jersey, completar la seua formació a l'Internacional Center of Photo-

graphy de Nova York i haver treballat com assistent de diversos fotògrafs, com ara Raúl Belinchón, Phyllis Galembo i Martin Weber. Potser tracta de subratllar la unicitat de l'experiència.

L'autor mostra el moment de canvi, d'extinció d'un paisatge. Té la mirada de l'estranger que viu i mor dins dels límits d'eixa transformació. Ell retrata però no contamina.